

VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS RESPUBLIKINĖS ŠIAULIŲ LIGONINĖS (TOLIAU LIGONINĖ) 2022 METŲ RUGPJŪČIO – GRUODŽIO MĖNESIAIS VYKDYTŲ PACIENTŲ (PACIENTŲ ATSTOVŲ) APKLAUSOS ANKETŲ ANALIZĖ

Vadovaujantis 2002 m. gegužės 28 d. Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu Nr. IX-904 (su vėlesniais pakeitimais), Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2020 m. lapkričio 6 d. įsakymu Nr. V-2521 „Dėl Šakinės korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje 2020-2022 metų programos patvirtinimo“ ir viešosios įstaigos Respublikinės Šiaulių ligoninės direktoriaus 2022-07-27 įsakymu Nr. V-631 „Dėl pacientų (pacientų atstovų) apklausos apie galimas korupcijos apraiškas viešojoje įstaigoje Respublikinėje Šiaulių ligoninėje tvarkos aprašo patvirtinimo“, nuo 2022 metų rugpjūčio 01 d. iki tų pačių metų gruodžio 30 d. Ligoninės klinikose, skyriuose bei centruose buvo vykdoma pacientų bei jų atstovų anoniminė apklausa dėl galimų korupcijos apraiškų.

Apklausa buvo atlikta trisdešimt viename Ligoninės centru, klinikų bei skyrių. Baigiančių gydymą pacientų ar jų artimųjų (jei pacientas savarankiškai atsakyti negalėjo) buvo prašoma užpildyti Pacientų (pacientų atstovų) apie galimas korupcijos apraiškas viešojoje įstaigoje Respublikinėje Šiaulių ligoninėje anketas (toliau Anketos). Paduodant Anketą, pacientams ar jų atstovams, jie buvo informuojami apie apklausos tikslą, anonimiškumo garantavimą bei užpildytų Anketų gražinimo tvarką.

Anketoje buvo nurodyti 7 klausimai, į kuriuos buvo prašoma atsakyti, pažymint „Taip“ arba „Ne“, pažymint tik vieną iš atsakymų:

1. Ką manote, ar reikia medicinos personalui asmeniškai materialiai atsidėkoti už Jums suteiktas asmens sveikatos priežiūros paslaugas?

2. Ar Jums teko šioje ligoninėje neoficialiai mokėti, t. y. duoti kyšį?

3. Ar iš Jūsų šioje ligoninėje buvo reikalaujama neteisėto atlygio – kyšio?

4. Ar kyšio davimas (jeigu toks buvo) padėjo išspręsti problemą?

5. Ar žinojote, kad baudžiamoji atsakomybė yra taikoma ne tik imančiam, bet ir duodančiam kyšį asmeniui?

6. Ar praneštumėte įstaigos vadovui, įstaigos atsakingam asmeniui ar teisėsaugos institucijoms apie galimą korupcijos atvejį?

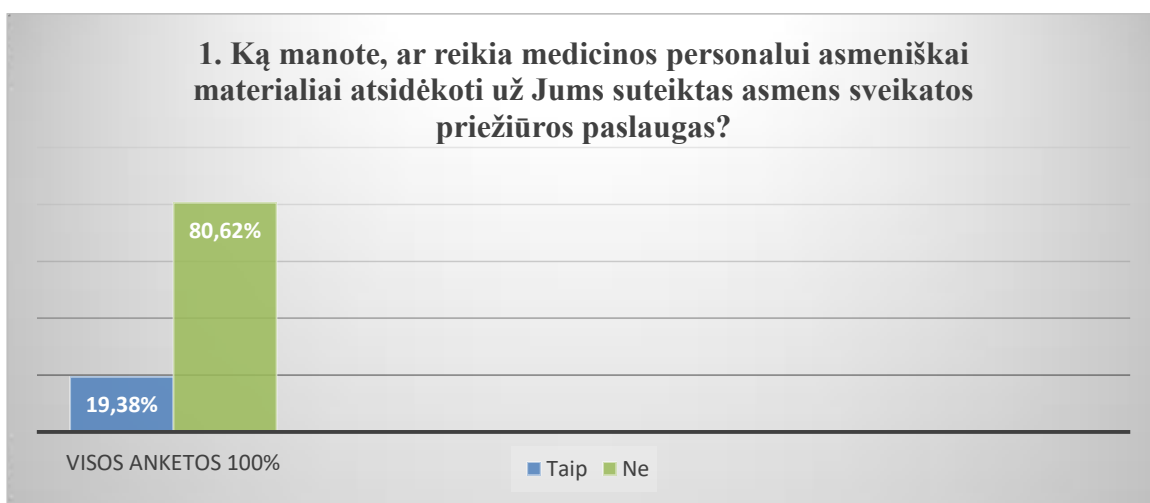
7. Ar rekomenduotumėte šią gydymo įstaigą savo artimiesiems, draugams?

Vertintos ir analizuotos tik tos anketos, kurios buvo užpildytos teisingai, t. y. ties klausimais pažymėta tik po vieną atsakymą, anketų lapai nesubraukti ar kitaip nesugadinti, jog nebūtų galimybės nustatyti atsakymo pasirinkimo. Kadangi apklausos buvo anoniminės, nebuvo nustatinėjama atsakančiųjų į klausimus lytis, amžius, išsilavinimas, gyvenamoji vieta ar kitos aplinkybės, galinčios turėti įtakos asmenų supratimui apie galimas korupcijos apraiškas gydymo įstaigose ir konkrečiai VšĮ Respublikinėje Šiaulių ligoninėje.

Per minimą laikotarpį (nuo 2022-08-01 iki 2022-12-30) teisingai užpildė ir pateikė **1569** Ligoninės pacientų ar jų atstovų anketas.

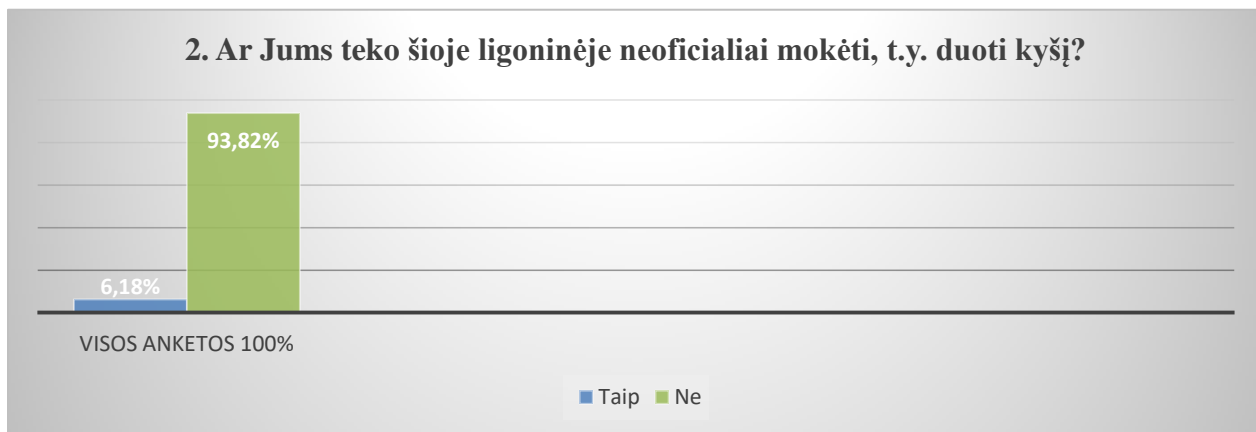
Centro / skyriaus pavadinimas	Užpildyta ir pateikta anketų
1. Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės reabilitacijos skyrius	96
2. Moters ir vaiko klinikos (MVK)Vaikų konsultacijų skyrius	33
3. Ortopedijos – traumatologijos skyrius	32
4. Radiologijos skyrius	29
5. Neurochirurgijos skyrius	29
6. Diagnostikos centro Echoskopijų skyrius	37
7. Tuberkuliozės skyrius	17
8. Psichiatrijos klinikos Ūmių būsenų skyrius	34
9. MVK Reabilitacijos skyrius	46
10. Vidaus ligų skyrius	51
11. Nefrologijos - toksikologijos skyrius	41
12. MVK Ginekologijos skyrius	129
13. Diagnostikos centro Konsultacijų skyrius	50
14. Psichiatrijos skyrius	45
15. Vaikų chirurgijos, ortopedijos ir traumatologijos centras	63
16. MVK Moterų konsultacijų skyrius	99
17. Vaikų skubiosios medicinos pagalbos ir intensyviosios terapijos centro Vaikų skubiosios medicinos pagalbos padalinys	56
18. Neurologijos skyrius	58
19. Urologijos skyrius	30
20. Ambulatorinės ir dienos chirurgijos skyrius	34
21. Tuberkuliozės ir plaučių ligų klinikos Konsultacijų skyrius	13
22. Ausų, nosies, gerklės ligų skyrius	26
23. Pulmonologijos skyrius	9
24. Psichiatrijos klinikos Vaikų ir paauglių psichiatrijos skyrius	86
25. Chirurgijos skyrius	37
26. MVK Naujagimių skyrius	12
27. Vaikų skubiosios medicinos pagalbos ir intensyviosios terapijos centro Vaikų intensyviosios terapijos padalinys	62
28. MVK Akušerijos skyrius	153
29. Suaugusiųjų infekcinių ligų skyrius	33
30. Gastroenterologijos – endokrinologijos skyrius	60
31. Onkologijos skyrius	44
32. Širdies ir kraujagyslių centras Kardiologijos stacionaras	25
Užpildytų ir pateiktų anketų skaičius	1569

Analizuojant pirmąjį anketos klausimą: „1. Ką manote, ar reikia medicinos personalui asmeniškai materialiai atsidėkoti už Jums suteiktas asmens sveikatos priežiūros paslaugas?“, gauti duomenys, kad teigiamai (*Taip*) į šį klausimą atsakė **19,38%**, o atitinkamai neigiamai (*Ne*) atsakė **80,62%** pildžiusiųjų anketas asmenų. Šis rezultatas parodo pakankamą gaunančių sveikatos priežiūrą asmenų supratimą apie tai, kad Ligoninė nėra privati ir kad asmenų gydymas yra apmokamas iš pacientų valstybei sumokėtų mokesčių. Tikėtina, kad beveik penktadalis apklaustųjų, kurie atsakė į minėtą klausimą teigiamai, vis dar vadovaujasi tradicija, jog gydymo įstaigose privalu asmeniškai materialiai atsidėkoti medikams, nes taip bus įmanoma užsitikrinti „tinkamų paslaugų“ gavimą.

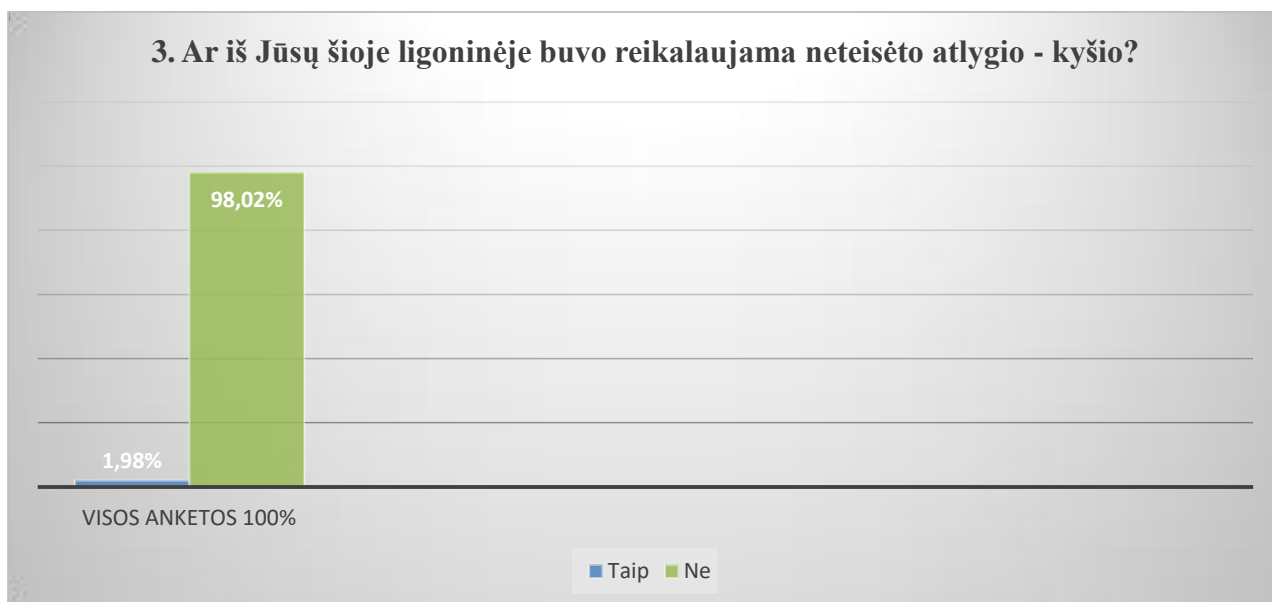
1 pav. Pacientų ar jų atstovų atsakymai į pirmąjį anketos klausimą, nurodyti procentine išraiška.

Analizuojant antrąjį anketos klausimą: „2. Ar Jums teko šioje ligoninėje neoficialiai mokėti, t.y. duoti kyšį“, buvo gauti duomenys, kad teigiamai (*Taip*) į šį klausimą atsakė **6,18%** ir atitinkamai neigiamai (*Ne*) atsakė **93,82%** respondentų. Lyginant pirmojo ir antrojo klausimų atsakymus darytina išvada, kad nors manančių, jog medikams reikia materialiai atsidėkoti (duoti kyšį už paslaugas) yra gerokai daugiau, bet šiuos neteisėtus veiksmus daro ar praesityje padarė mažiau nei pusė manančių, jog medikams reikia neteisėtai atsilyginti. Tai gali įtakoti baimė būti nubaustam už tokius veiksmus, konflikto su mediku tikimybė dėl tokių veiksmų, korupcijos

2 pav. Pacientų ar jų atstovų atsakymai į antrąjį anketos klausimą, nurodyti procentine išraiška.

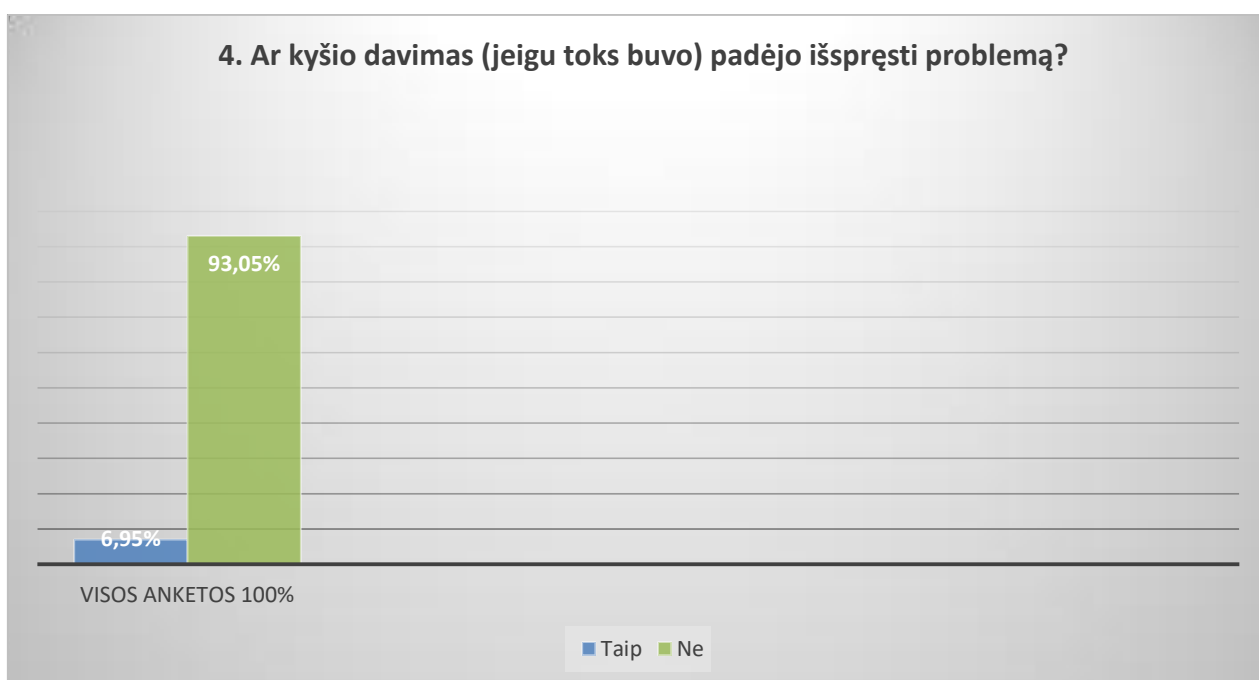
Atlikus trečiojo klausimo analizę: „3. Ar iš Jūsų šioje ligoninėje buvo reikalaujama neteisėto atlygio – kyšio?“, paaiškėjo duomenys, kad galimi kyšio reikalavimai iš pacientų ar jų atstovų buvo suprasti tik **1,98%** apklaustųjų, o **98,02%** apie tokio pobūdžio korupcijos apraišką pateikė neigiamus atsakymus. Analizuojant atsakymus į šį klausimą reikėtų įvertinti ir tai, kaip pacientai arba jų atstovai suprato apie galimai reikalaujamą kyšį. Toks supratimas gali būti grindžiamas ne būtinai tiesioginiu reikalavimu, tačiau paciento vidiniu įsitikinimu ar supratimu, kad medicinos darbuotojas su juo bendrauja pernelyg formaliai, galimai vilkina kažkokio sprendimo priėmimą, kai sprendžiamas klausimas (paciento nuomone) yra paprastas ir greitas. Neatmestina ir tokia teigiamo atsakymo priežastis, kad pacientas įsitikinęs, kad turėjo gauti (jo manymu) geresnes, kokybiškesnes paslaugas, o kadangi niekam prieš tai nesumokėjo, paslaugas gavo netinkamai, t.y. laukė ilgą eilę, su juo buvo bendraujama nepagarbiai ir pan..

3 pav. Pacientų ar jų atstovų atsakymai į trečiąjį anketos klausimą, nurodyti procentine išraiška.

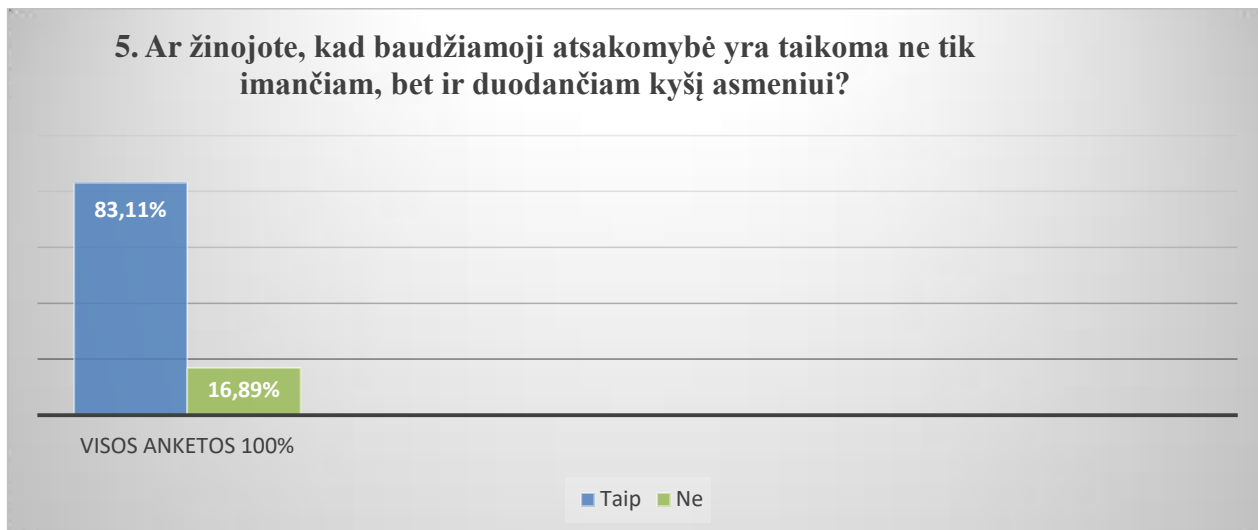
Atlikus ketvirtojo klausimo analizę: „4. Ar kyšio davimas (jeigu toks buvo) padėjo išspręsti problemą?“, paaiškėjo, kad atsakymų pasiskirstymas yra artimas antrajam klausimui, kuris

klausė, ar teko Ligoninėje duoti kyšį. Atsakiusieji į šį klausimą nuomonę pareiškė, kad po kyšio davimo išsprendė problemą **6,95%** ir atitinkamai problemos toks neteisėtas veiksmas neišsprendė **93,05 %** apklaustųjų. Pažymėtina, kad analizuojant minėtą klausimą reikia vertinti tai, kad neigiamą atsakymą nurodė ir tie pacientai ar jų atstovai, kurie nedavė ar nesiūlė neteisėto atlygio medikams. Be to, atsakiusieji į šį klausimą teigiamai, problemos išsprendimą galėjo suprasti dvejopai, t.y. būti įsitikinę tuo, kad jeigu nebūtų sumokėję neteisėto atlygio, nebūtų gavę tokių paslaugų, kokias gavo, nors greičiausiai paslaugų kokybė ir nesumokėjus būtų buvusi tokia pati. Atsakymams į šį klausimą galėjo turėti ir anksčiau minėta tradicija atsilyginti medicinos darbuotojams ir kol kas dar tam tikrai visuomenės daliai priimtinas (kai kuriems būtinas) neteisėto atlygio siūlymas medikams.

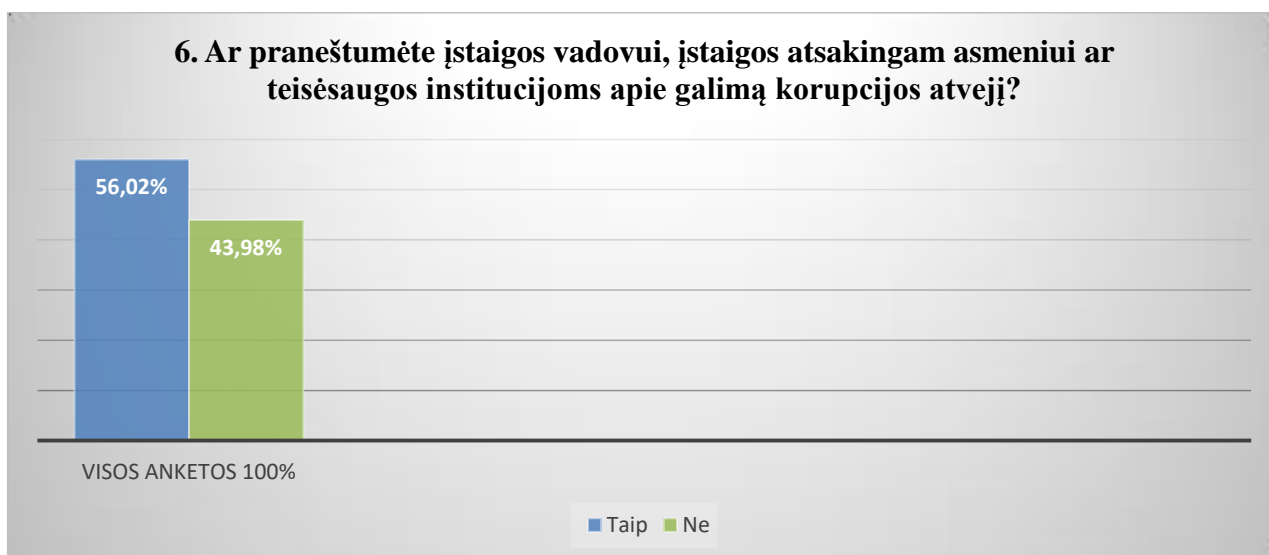
4 pav. Pacientų ar jų atstovų atsakymai į ketvirtąjį anketos klausimą, nurodyti procentine išraiška.

Analizuojant penktąjį anketos klausimą: „5. Ar žinojote, kad baudžiamoji atsakomybė yra taikoma ne tik imančiam, bet ir duodančiam kyšį asmeniui?“, atsakymai pasiskirstė į žinojusius **83,11%** ir nežinojusius **16,89%**. Šie atsakymai parodo tendenciją, kad nežinantys apie tokią atsakomybę (17,29% apklaustųjų) ir manantys, kad medikams reikėtų asmeniškai materialiai atsidėkoti (18,76%) galimai yra tie patys pacientai arba jų atstovai (skirtumas tik 1,47%). Logiška išvada būtų, kad jeigu asmuo nežino apie gresiančią atsakomybę už tokius veiksmus, jis tuo pačiu galvoja, kad elgiasi tinkamai, tai jam yra priimtina. Nors minėti atsakymai į abu klausimus (1 ir 5) nesudaro nei penktadalio iš viso apklaustųjų skaičiaus, tai būtų galima vertinti kaip vis dar nepakankamą visuomenės informuotumą apie korupcinių reiškinių žalą asmens sveikatos priežiūros srityje.

5 pav. Pacientų ar jų atstovų atsakymai į penktąjį anketos klausimą, nurodyti procentine išraiška.

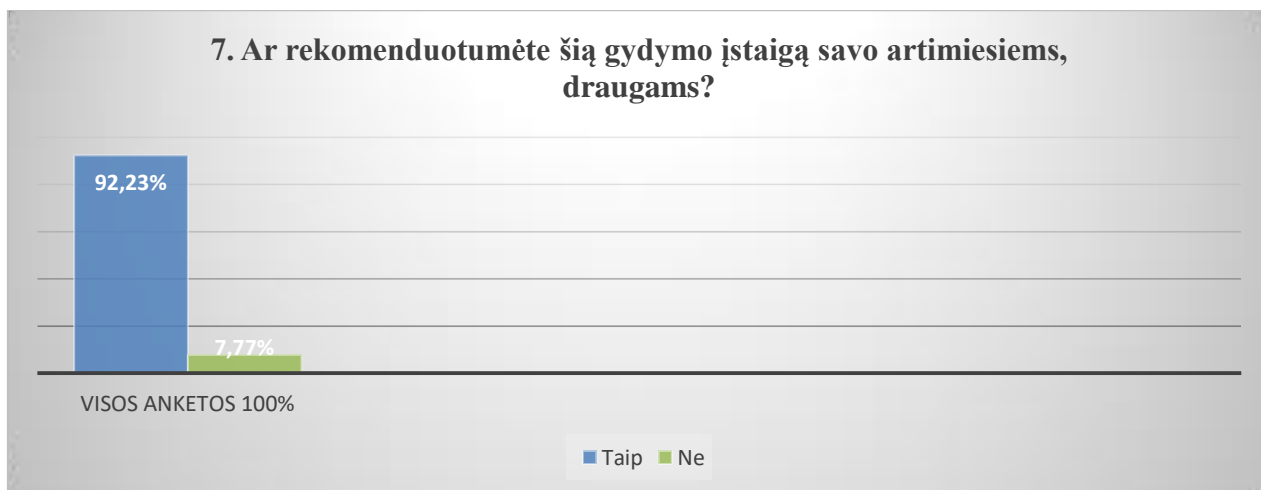
Šeštojo klausimo: „6. Ar praneštumėte įstaigos vadovui, įstaigos atsakingam asmeniui ar teisėsaugos institucijoms apie galimą korupcijos atvejį?“ analizė parodė, kad **56,02%** praneštų, o likusieji **43,98%** būtų linkę neatskleisti tokių faktų. Nors tiksliai atsakyti, kodėl buvo gautas toks didelis nepranešiančių apie korupciją asmenų skaičius, nėra galimybės, tai gali būti sąlygojama ir siejama su tuo, kad pacientams besirūpinantiems savo sveikata nesinori turėti dėl to reikalų su teisėsauga, būsima tyrimais, nepasitikima pačia teisėsauga, būsimų biurokratinių procedūrų (apklausos, dalyvavimas ikiteisminiame ir teisminiame procesuose). Gali būti įsitikinimas, kad toks pranešęs apie korupciją asmuo visuomenėje bus smerkiamas (nugarbingas skundiko statusas), ateityje prireikus medicinos paslaugų, jomis tinkamai nebus aprūpintas.

6 pav. Pacientų ar jų atstovų atsakymai į šeštąjį anketos klausimą, nurodyti procentine išraiška.

Septintojo anketos klausimo: „7. Ar rekomenduotumėte šią gydymo įstaigą savo artimiesiems, draugams?“ atsakymai pasiskirstė taip, jog VšĮ Respublikinę Šiaulių ligoninę rekomenduotų savo artimiesiems ar draugams **92,23%** apklaustųjų, o **7,77%** nerekomenduotų. Be

abejo, atsakymus į šį klausimą nereikėtų vertinti vien tik per galimų korupcinių apraiškų buvimą ar nebuvimą, tačiau ir vertinant bendrą pacientų ar jų atstovų pasitenkinimą įstaiga, pasitikėjimas ja yra pakankamai aukštas. Tikėtina, kad respondentai, atsakydami į šį klausimą remiasi savo betarpiška patirtimi Ligoninėje, t.y. atsakymas galėtų apimti visą Ligoninės teikiamų paslaugų kompleksą nuo registracijos, eilės laukimo trukmę, specialistų bendravimą, profesionalumą, patalpų būklę, maitinimą, reikiamos informacijos gavimą. Kita vertus, net ir vienos iš paminėtų aptarnavimo sudedamųjų dalių netinkamas išpildymas pacientui ar jo atstovui gali suponuoti neigiamą nuomonę, kas visumoje pakenkia bendrai įstaigos reputacijai.

7 pav. Pacientų ar jų atstovų atsakymai į septintąjį anketos klausimą, nurodyti procentine išraiška

Apibendrinus vykdytos pacientų bei jų atstovų anoniminės apklausos duomenis, darytina išvada, kad VŠĮ Respublikinės Šiaulių ligoninės centruose, klinikose bei skyriuose galimos nežymios korupcijos apraiškos, tačiau matyti, kad joms atsirasti didesnę įtaką galimai daro patys pacientai ir tai nevyksta medicinos personalo iniciatyva. To priežastimis gali būti nepakankamas visuomenės antikorupcinis švietimas, kol kas įsisenėjusios tradicijos, jog reikia „atsiskaityti“ medikams.

Atliekant apklausų duomenų analizę, atskirai būtina paminėti **Ligoninės Moters ir vaiko klinikos Moterų konsultacijų skyriuje** gautus duomenis: skyriuje buvo užpildytos 99 anketos, kuriose atsakymai pasiskirstė sekančiai:

„1. Ką manote, ar reikia medicinos personalui asmeniškai materialiai atsidėkoti už Jums suteiktas asmens sveikatos priežiūros paslaugas?“. Taip atsakė 59 apklaustieji (59,59%), Ne atsakė 40 apklaustųjų (40,41%);

„2. Ar Jums teko šioje ligoninėje neoficialiai mokėti, t. y. duoti kyšį?“. Taip atsakė 45 apklaustieji (45,45%), Ne atsakė 54 apklaustieji (54,55%);

„3. Ar iš Jūsų šioje ligoninėje buvo reikalaujama neteisėto atlygio - kyšio?“. Taip atsakė 12 apklaustųjų (12,12%), Ne atsakė 87 apklaustieji (87,88%);

„4. Ar kyšio davimas (jeigu toks buvo) padėjo išspręsti problemą?“. Taip atsakė 42 apklaustieji (42,42%), Ne atsakė 57 apklaustieji (57,58%);

„5. Ar žinojote, kad baudžiamoji atsakomybė yra taikoma ne tik imančiam, bet ir duodančiam kyšį asmeniui?“. Taip atsakė 71 apklaustasis (71,71%), Ne atsakė 28 apklaustieji (28,29%);

„6. Ar pranešumėte įstaigos vadovui, įstaigos atsakingam asmeniui ar teisėsaugos institucijoms apie galimą korupcijos atvejį?“. Taip atsakė 28 apklaustieji (28,29%), Ne atsakė 71 apklaustasis (71,71%);

„7. Ar rekomenduotumėte šią gydymo įstaigą savo artimiesiems, draugams?“. Taip atsakė 79 apklaustieji (79,79%), Ne atsakė 20 apklaustųjų (20,21%). (Žiūrėti 8 ir 9 pav.).

Pacientų (pacientų atstovų) apklausos apie galimas korupcijos apraiškas viešojoje įstaigoje Respublikinėje Šiaulių ligoninėje tvarkos aprašo priedas Nr. 2

PACIENTŲ (PACIENTŲ ATSTOVŲ) ANKETŲ REZULTATŲ APIBENDRINIMO
Moterų konsultacijų CENTRE/SKYRIUJE LENTELĖ
 (rašyti)

Eil. Nr.	Klausimo pavadinimas	Atsakymų „TAIP“ skaičius	Atsakymų „NE“ skaičius
1	Ką manote, ar reikia medicinos personalui asmeniškai materialiai atsidėkoti už Jums suteiktas asmens sveikatos priežiūros paslaugas?	59	40
2	Ar Jums teko šioje ligoninėje neoficialiai mokėti, t. y. duoti kyšį?	45	54
3	Ar iš Jūsų šioje ligoninėje buvo reikalaujama neteisėto atlygio - kyšio?	12	87
4	Ar kyšio davimas (jeigu toks buvo) padėjo išspręsti problemą?	42	57
5	Ar žinojote, kad baudžiamoji atsakomybė yra taikoma ne tik imančiam, bet ir duodančiam kyšį asmeniui?	41	28
6	Ar pranešumėte įstaigos vadovui, įstaigos atsakingam asmeniui ar teisėsaugos institucijoms apie galimą korupcijos atvejį?	28	41
7	Ar rekomenduotumėte šią gydymo įstaigą savo artimiesiems, draugams?	79	20
Centre/skyriuje gautų pacientų užpildytų anketų skaičius		99	

Akušerijos skyriaus vedėja
 Akusėre-gimnastė
 Laikiniai Moterų ir Vaikų klinikos
 Vadovų pareigos
 Emilija Bogušienė
 30699

2022-12-14

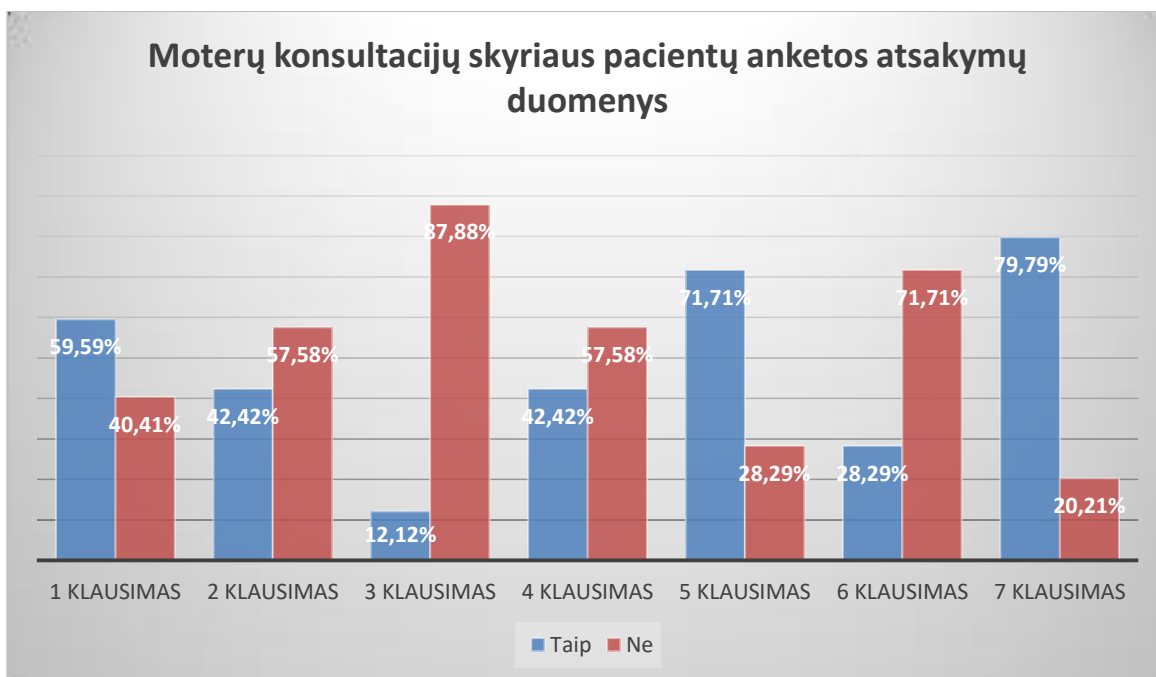
Moterų konsultacijų skyriaus
 administratore

Gražina Puščiuvienė

2022-12-14

8 pav. Pacientų (pacientų atstovų) anketų rezultatų apibendrinimo Moterų konsultacijų skyriuje lentelės kopija.

Iš Ligoninės Moterų konsultacijų skyriuje darytos apklausos matyti, kad šis skyrius iš kitų išsiskiria didžiausia korupcine rizika, kadangi respondentų nuomonė apie kyšių siūlymą, davimą, problemos sprendimą tokiu būdu už suteiktas paslaugas, ženkliai skiriasi nuo kitų Ligoninės skyrių. Atkreiptinas dėmesys į tai, jog šiame skyriuje dirbantys gydytojai teikia paslaugas pagal sudarytus darbo grafikus, tačiau jų priklausomumas yra kituose skyriuose, esančiuose Moters ir vaiko klinikoje.

9 pav. Moters ir vaiko klinikos Moterų konsultacijų skyriaus pacienčių (pacienčių atstovų) atsakymų pasiskirstymas procentine išraiška.

Pasiūlymas: artimiausiu metu organizuoti Moterų konsultacijų skyriuje dirbančių darbuotojų mokymus – diskusiją, joje aptariant galimą aukštą korupcijos riziką skyriuje, numatyti priemones galimoms korupcijos apraiškoms šalinti (vaizdinės informacijos teikimas pacientėms ir jų atstovams, darbuotojų elgesys, susidūrus su galimos korupcijos atvejais).

VšĮ Respublikinės Šiaulių ligoninės
Korupcijos prevencijos pareigūnas

Saulius Skeiverys